

Sygn. akt III AUa 1077/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban SSA Alicja Podlewska (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji A. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 marca 2015 r., sygn. akt IV U 1257/13

oddala apelację.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban

Sygn. akt III AUa 1077/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.05.2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. - powołując się na przepisy art. 57 i art. 58 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił A. G. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że A. G. orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 25.04.2013 r. został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 30.04.2015 r. Data częściowej niezdolności do pracy została ustalona na 19.04.2013 r. Ubezpieczony nie zakwestionował orzeczenia lekarza orzecznika ZUS. Organ rentowy uzasadniając decyzję odmową wskazał, iż ubezpieczony nie spełnił wymaganego 5 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego w ostatnim 10–leciu przed dniem powstania niezdolności do pracy, albowiem w tymże okresie

udowodnił jedynie 4 lata, 7 miesięcy i 10 dni tychże okresów. Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy okresu zatrudnienia od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. w zakładzie Usług (...) w Ł., albowiem ubezpieczony nie został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych u powyższego płatnika.

A. G. złożył odwołanie od powyższej decyzji domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od 19.04.2013 r. do 30.04.2015 r. Wskazał nadto, iż został oszukany przez trzy firmy, które nie opłacały składek na ubezpieczenia społeczne za wykonywaną przez niego pracę, o czym nie wiedział. Dodatkowo ubezpieczony powołał się na swoją złą sytuację finansową (zadłużenie), brak środków do życia dla siebie i uczącej się na (...) córki. Wraz z odwołaniem ubezpieczony załączył umowę o pracę, świadectwo pracy w Zakładzie Usług (...) w Ł. oraz oświadczenie S. S. (1) o zniszczeniu pieczętki po zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację faktyczną i prawną zawartą w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 12.07.2013 r. Sąd na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego S. S. (1). Postanowieniem z dnia 29.07.2014 r. Sąd uchylił powyższe postanowienie.

Wyrokiem z dnia 12.03.2015 r. Sąd Okręgowy w Toruniu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (1) oraz zasądził od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Toruniu na rzecz adwokata J. K. kwotę 180,00 zł plus 23% VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu (2).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

A. G. urodził się (...) Z zawodu jest elektromonterem. W toku aktywności zawodowej pracował w okresie od 15.10.1982 r. do 10.07.1985 r. w Zakładach (...) w T., od 26.07.1985 r. do 24.10.1985 r. i od 29.12.1987 r. do 15.12.1988 r. w Zakładzie (...) w Ł., od 1.07.1993 r. do 09.03.1999 r. oraz od 1.02.2003 r. do 31.01.2004 r. w Firmie (...) SP. z o.o. w Ł., od 8.03.2000 r. do 31.12.2001 r. w (...) Sp. z o.o., od 09.05.2005 r. do 8.11.2005 r. w U. G. Ł., od 10.11.2005 r. do 31.12.2005 r. w (...) P. Ś. w T., od 18.05.2011 r. do 31.12.2011 r. w (...) Sp. (...). W okresie od 28.10.1985 r. do 15.10.1987 r. ubezpieczony odbył czynną służbę wojskową. Ubezpieczony w okresie od 7.02.2002 r. do 31.01.2003 r., od 2.02.2004 r. do 8.05.2005 r. i od 10.1.2006 r. do 17.10.2010 r. był zarejestrowany w Urzędzie Pracy Dla Powiatu (...) w T. jako osoba bezrobotna.

A. G. w dniu 27.03.2013 r. złożył wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją organu rentowego z dnia 10.05.2013 r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, iż ubezpieczony w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy nie udowodnił 5 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego, legitymując się jedynie okresem w wymiarze 4 lat, 7 miesięcy i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W toku postępowania rentowego lekarz orzecznik ZUS ustalił, iż A. G. jest częściowo niezdolny do pracy do 30.04.2015 r., zaś datę powstania tejże niezdolności określił na dzień 19.04.2013 r. Ubezpieczony nie złożył sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS do komisji lekarskiej ZUS.

A. G. w dniu 15.05.2013 r. złożył wniosek o ponowne rozpoznanie wniosku o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. We wniosku ubezpieczony wskazał nowy okres składkowy – zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w zakładzie Usługi (...) w Ł. w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. Decyzją organu rentowego z dnia 29.05.2013 r. odmówiono ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wskazując, iż ubezpieczony w ostatnim dziesięcioleciu przed dniem powstania niezdolności do pracy nie udowodnił 5–letniego okresu składkowego i nieskładkowego, legitymując się jedynie okresem w wymiarze 4 lat, 7 miesięcy i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych (w tym 3 lata, 5 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych przy ograniczeniu okresów nieskładkowych do 1/3 okresów składkowych). Organ rentowy nie zaliczył do stażu pracy okresu zatrudnienia od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. w zakładzie Usług (...) w Ł., albowiem ubezpieczony nie był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych przez powyższego płatnika. Od powyższej decyzji ubezpieczony złożył odwołanie dołączając do niego umowę o pracę i świadectwo pracy w powyższym zakładzie mającym poświadczyć

okres zatrudnienia od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. nie opatrzone pieczętą firmową wraz z oświadczeniem S. S. (1) o zniszczeniu pieczętąki po zaprzestaniu prowadzenia zakładu.

W toku niniejszego postępowania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. w dniu 3.01.2014 r. wydał decyzję, w której stwierdził, że A. G. jako pracownik u płatnika składek S. S. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. Decyzja ta uprawomocniła się w dniu 11.02.2014 r. Odwołanie od powyższej decyzji zostało wniesione na rozprawie w niniejszej sprawie w dniu 29.07.2014 r. i zostało zarządzeniem z dnia 5.09.2014 r. wyłączone do odrębnego rozpoznania pod sygn. akt IV U 1215/14. Postanowieniem z dnia 5.09.2014 r. Sąd Okręgowy w sprawie sygn. akt IV U 1215/14 stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych – Oddziałowi w T.. Obecnie sprawa jest rozpoznawana przez Sąd Okręgowy w Toruniu pod sygn. IV U 1546/14.

A. G. udowodnił łącznie 23 lata, 5 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 20 lat, 9 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 2 lata, 8 miesięcy i 6 dni okresów nieskładkowych. W ciągu ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy (ustalonego na dzień 19.04.2013 r.), a więc w okresie od 19.04.2003 r. do 18.04.2013 r. ubezpieczony posiada 4 lata, 7 miesięcy i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych (w tym 3 lata, 5 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych przy ograniczeniu okresów nieskładkowych do 1/3 okresów składkowych).

A. G. nie pozostawał w stosunku pracy w okresie od dnia 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. z zakładem Usług (...) w Ł. i nie podlegał w tym okresie ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu. S. S. (1) wprawdzie wystawił dokument zatytułowany „Umowa o pracę” datowany na dzień 1.06.2006 r. wskazujący na zawarcie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku pracy elektryk, z wynagrodzeniem 1600 zł, jednakże umowa ta nie doszła do skutku. Sporządzony dokument „umowy o pracę” miał służyć ubezpieczonemu do zaciągnięcia kredytu na łódówkę. Dokument zaś zaopatrzony został jedynie w podpis S. S. (1), bez podpisu A. G.. Faktycznie ubezpieczony w tym okresie wykonywał pracę we własnym zakresie, rozliczając się finansowo z (...) Sp. z o.o. w T. w ramach wystawianych przez ten podmiot faktur na rzecz S. S. (1) za wykonane prace budowlane. S. S. (1) nie zatrudniał w powyższym okresie żadnych pracowników, z uwagi na brak zdolności finansowej swojej firmy w tym zakresie.

S. S. (1) w późniejszym okresie wystawił ubezpieczonemu „świadczenie pracy”, wskazując iż od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. był zatrudniony w zakładzie Usługi (...) Szypczyński Sławomir w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy jako pracownik budowlany. Powyższy dokument został zaopatrzony jedynie w podpis S. S. (1) bez pieczętąki zakładu. Dokument nie zawierał daty wystawienia. Zgodnie z oświadczeniem z 5.06.2013 r. wskazano, iż świadczenie pracy wystawione zostało tegoż dnia bez pieczętąki firmowej z uwagi na jej zniszczenie po zamknięciu firmy (ok. 5 lat temu).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o wymienione wyżej dokumenty, zarówno znajdujących się w aktach rentowych, jak i tych złożonych bezpośrednio do akt sądowych niniejszej sprawy oraz z zeznań S. S. (1) i częściowo zeznań świadka R. G.. Bezsporne w sprawie było ustalenie, iż ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do 30.04.2015 r., zaś datę powstania tejże niezdolności ustalono na dzień 19.04.2013 r. W tym zakresie ubezpieczony nie kwestionował decyzji lekarza orzecznika ZUS, podtrzymanej w decyzji ZUS (albowiem nie wniósł odwołania do komisji lekarskiej ZUS), a nadto nie zakwestionował w toku postępowania. Sporne w istocie pozostawało jedynie ustalenie faktyczne, czy w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy, co spowodowałoby spełnienie wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego (5 lat) w ostatnich 10-latach przed dniem powstania niezdolności do pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego zaprezentowany przez odwołującego się materiał dowodowy w tym zakresie był niewystarczający na ustalenie, iż w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy, co rodziło obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym i traktowania tego okresu jako okresu składkowego.

Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na wnioskodawcy, gdyż w polskim procesie cywilnym obowiązuje zasada kontrydiktoryjności, która nakłada na strony obowiązek wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 zd. 1 k.p.c.). W przypadku, gdy jedna ze stron nie czyni zadość wskazanemu wyżej

obowiązkowi musi się ona liczyć z niekorzystnymi dla niej następstwami procesowymi w postaci uznania wysuwanych przez nią twierdzeń za nie nieudowodnione, a w konsekwencji z przegraniem procesu. W przedmiotowej sprawie to na ubezpieczonym, spoczywał z mocy ustawy (art. 232 zd. 1 k.p.c.) obowiązek wskazania dowodów na wsparcie swojego stanowiska, zgodnie z którym w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. ubezpieczony pozostawał w stosunku pracy w zakładzie (...) w Ł.

W ocenie Sądu Okręgowego przedłożone przez ubezpieczonego umowa o pracę, świadectwo pracy oraz oświadczenie S. S. (1) nie pozwoliły na powyższe ustalenie. Należy wskazać, iż powyższe dokumenty zostały zakwestionowane przez ich wystawcę – S. S. (1) w złożonych zeznaniach w charakterze świadka. Jak wskazał świadek dokument opatrzony nazwą „umowa o pracę” w istocie miał charakter pozorny i umowa ta nie doszła do skutku. Ubezpieczony bowiem pracował „dla siebie”, we własnym zakresie na rzecz O. Sp. z o.o w T. jako inwestora prac budowlanych, których wykonawcą był również zakład Usługi (...) S. S. (1) w Ł.. Jednakże sam ubezpieczony rozliczał się na podstawie wystawianych faktur ze spółką (...). Mimo złożoności rozliczeń, należy zaznaczyć, iż to faktycznie inwestor płacił wynagrodzenie ubezpieczonemu w ramach umów cywilnoprawnych. Za wiarygodną w ocenie Sądu należy uznać motywację podpisania dokumentu o nazwie „umowa o pracę” jako potrzebnej celem wzięcia kredytu przez ubezpieczonego. Jak również stwierdzenie, iż świadka S. S. (1) jako prowadzącego zakład nie było stać na zatrudnienie ubezpieczonego. Ubezpieczony został skierowany we wcześniejszym okresie przez Urząd Pracy do pracy u świadka celem przekwalifikowania i to Urząd Pracy opłacał wygrozdzenie pracownika. To właśnie ta okoliczność spowodowała, iż świadek wystawił „świadectwo pracy”, w którym w rzeczywistości nieprawdźwie potwierdził okres zatrudnienia ubezpieczonego. Jak wskazał świadek – ubezpieczony poprosił o wystawienie takiego świadectwa pracy, przy czym świadek miał na uwadze okres przekwalifikowania, a nie okres pracy od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r., albowiem w tym okresie nie był on pracownikiem zakładu pracy. Okres ten został wskazany przez ubezpieczonego i na skutek nierozwagi świadka poświadczony przez niego.

Zdaniem Sądu I instancji, w opozycji do powyższych zeznań jedynie częściowo stały zeznania świadka R. G. związanego z (...) Sp.z.o.o. Zeznania tego świadka były lakoniczne i bardzo ogólnikowe. Świadek potwierdził, iż (...) Sp. z o.o. pozostawała w relacjach gospodarczych ze S. S. (1), który wykonywał dla spółki usługi budowlane, w szczególności prace murarskie ok. 2006 r. Zeznania świadka wprost odnosiły się jedynie do prac S. S. (1), iż była to regularna praca, która trwała cały dzień. Mimo wskazania przez świadka, iż S. S. (1) miał kilku pracowników, świadek nie potrafił ich wskazać, ani nie znał szczegółowych ich współpracy. Wiarygodność świadka ulegała osłabieniu również z tego powodu, iż świadek nie kojarzył w ogóle imienia i nazwiska ubezpieczonego A. G., wskazując iż gdyby go widział, może by go skojarzył (ubezpieczony prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy nie stawił się).

W ocenie Sądu Okręgowego, należało zatem oprzeć się na zeznaniach świadka S. S. (1) co do szczegółów relacji ubezpieczonego z nim oraz z powyższą spółką, albowiem zeznania tegoż były bardziej szczegółowe i konkretne. Można wprawdzie w tychże zeznaniach świadka dostrzec pewne nieścisłości i brak logiki działania – w szczególności w zakresie wystawiania dokumentów, jednakże jak wskazano wyżej, było to usprawiedliwione działaniem w zaufaniu do wnioskodawcy i wystawianiem dokumentów zgodnie z jego żądaniami i wskazanymi danymi.

Zdaniem Sądu I instancji, wiarygodności sporządzonego dokumentu „umowa o pracę” przeczy brak podpisu pracownika – ubezpieczonego pod powyższym dokumentem. Wprawdzie zawarcie umowy o pracę nawet bez zachowania formy pisemnej nie powoduje jej nieważności, o ile faktycznie doszło do zgodnego oświadczenia woli stron (np. w formie ustnej lub w inny dorozumiany sposób), jednakże brak tego rodzaju osłabia moc dowodową faktycznego stosunku pracy. Trzeba także zwrócić uwagę, iż świadectwo pracy oraz umowa o pracę zawierają rozbieżności co do rodzaju umówionej umowy. W umowie o pracę wskazano bowiem „w zawodzie elektryk”, zaś w świadectwie pracy „pracownik budowlany”. To drugie określenie przemawia przy tym za wersją świadka S. S. (1), iż świadectwo pracy w istocie dotyczyło okresu przekwalifikowania ubezpieczonego jako elektryka/ elektromechanika na pracownika budowlanego ze skierowania Urzędu Pracy, a nie okresu 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. mylnie podanego przez ubezpieczonego. Również za brakiem stosunku pracy między powyższymi podmiotami przemawiał fakt braku zgłoszenia A. G. do ubezpieczeń społecznych z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Świadek bowiem w istocie jako „niedoszły pracodawca” był konsekwentny w działaniu, iż ubezpieczony nie pozostawał w nim w stosunku

zatrudnienia. Dodatkowo należy zaznaczyć, iż zgodnie z zaświadczeniem PUP ubezpieczony w okresie spornym był zatrudniony jako osoba bezrobotna.

Sąd Okręgowy zaznaczył, iż ubezpieczony nie został przesłuchany w charakterze strony, co pozwoliłoby na dostarczenie w sprawie dodatkowego materiału dowodowego na potwierdzenie lub zaprzeczenie istnienia stosunku pracy. Dowód ten nie został przeprowadzony z uwagi na wielokrotny brak stawiennictwa ubezpieczonego na rozprawach mimo prawidłowego wezwania do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania w charakterze strony pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań strony. Skutki przeszkód w przeprowadzeniu powyższego dowodu mogły zostać ustalone zgodnie z art. 233 § 2 k.p.c. in fine. W tym zakresie Sąd uznał, iż powyższe potwierdza wiarygodność zeznań świadka S. S. (1), które nie zostały zakwestionowane przez samego ubezpieczonego podczas przesłuchania strony. Należało również wskazać, iż rzekomy okres pracy nie został wskazany przez ubezpieczonego w pierwszym wniosku o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych, mimo wskazania w tymże także okresów, które nie zostały uznane za udowodnione przez organ rentowy. Dopiero wobec decyzji odmownej organu rentowego w ponownym wniosku ubezpieczony wskazał dodatkowy okres z 2006 r. będący okresem spornym w niniejszej sprawie. Powyższe również przeczy wiarygodności uznania, iż okres ten był okresem pozostawania w stosunku pracy.

Sąd I instancji wskazał, iż decyzja organu rentowego ZUS wydana w dniu 3.01.2014 r., a więc w toku niniejszego postępowania, w której organ rentowy stwierdził, że A. G. jako pracownik u płatnika składek S. S. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. nie wiązała Sądu w niniejszej sprawie. Dlatego sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie IV U 1546/14 – dotyczącego przedmiotowej decyzji.

Sąd Okręgowy zaznaczył również, iż postanowieniem z dnia 29.07.2014 r. Sąd uchylił postanowienie z dnia 12.07.2013 r. o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego S. S. (1). Domniemany pracodawca nie jest zainteresowanym, o którym mowa w art. 47711 § 2 k.p.c., a zatem stroną niniejszego postępowania w rozumieniu art. 47711 § 1 k.p.c. W konsekwencji S. S. (1) został przesłuchany jako świadek w rozumieniu art. 258 k.p.c. i n., a nie jako strona w trybie art. 299 k.p.c.

Sąd Okręgowy przytoczył treść przepisów art. 57, 58, 12 i 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wskazał, iż w przedmiotowej sprawie bezsporne było ustalenie, iż ubezpieczony A. G. jest częściowo niezdolny do pracy do 30.04.2015 r., zaś datę powstania niezdolności należało określić na dzień 19.04.2013 r. Powyższe nie było kwestionowane przez strony zarówno na etapie postępowania przed organem rentowym, jak również w toku procesu. Również ubezpieczony spełnił wymóg określonego w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy, a więc aby niezdolność do pracy powstała we wskazanych okresach w tymże przepisie albo przynajmniej w ciągu 18 miesięcy od ustania tychże okresów. Ubezpieczony od 18.05.2011 r. do 31.12.2011 r. pozostawał w stosunku pracy z (...) Sp. (...), zaś datę niezdolności do pracy ustalono na dzień 19.04.2013 r., która mieści się w okresie 18 miesięcy od dnia ustania okresu ubezpieczenia

Sporne pozostawało spełnienie jedynie przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy. Zgodnie z art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego (w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy) uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat. Okres, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy (art. 58 ust. 2 zd. 1 ustawy). W przedmiotowej sprawie, ubezpieczony w okresie ostatniego dziesięciolecia przed dniem powstania niezdolności do pracy tj. 19.04.2013 r, a więc w okresie od 19.04.2003 r. do 18.04.2003 r. udowodnił 4 lata, 7 miesięcy i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych (w tym 3 lata, 5 miesięcy i 15 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych przy ograniczeniu okresów nieskładkowych do 1/3 okresów składkowych). Zatem ubezpieczony nie spełnia wymogu minimum 5 lat stażu ubezpieczeniowego. Ubezpieczony spełniłby ten wymóg, gdyby w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. pozostawał

w stosunku pracy, co skutkowałoby objęciem obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi. Jednakże zgodnie z ustaleniami faktycznymi w sprawie, na podstawie oceny całokształtu materiału dowodowego brak było podstaw do uznania, iż w okresie tym pozostawał w stosunku pracy. Nadto ubezpieczony nie może skorzystać z wyjątku od tego wymogu określonego w art. 58 ust. 4 ustawy, albowiem dotyczy on mężczyzn, którzy udowodnili okres składkowy 30 lat i są całkowicie niezdolni do pracy. Ubezpieczony ma zaś łącznie 20 lat, 9 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i został uznany za częściowo niezdolnego do pracy, nie zaś całkowicie niezdolnego do pracy. Nie spełnia zatem obu przesłanek z tego artykułu.

Reasumując Sąd I instancji stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na niespełnienie przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy. Wydaną w tym przedmiocie odmową decyzję organu rentowego uznał za w pełni prawidłową.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie A. G., uznając je za niezasadne, o czym orzeczono w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2 wyroku Sąd I instancji zasądził od Skarbu Państwa Sądowi Okręgowemu w Toruniu na rzecz adwokata J. K. kwotę 180 zł plus 23% VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego z urzędu, o czym orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o advokaturze (Dz.U. z 2014 Nr 635) w zw. z § 19 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 2 i § 2 ust. 1 - 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461). Wskazana stawka minimalna 60 zł została podwyższona o jej trzykrotność, mając na uwadze w szczególności niezbędny nakład pracy adwokata (w tym liczbę terminów rozpraw), a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (§ 2 ust. 1 rozporządzenia), a nadto podwyższona o należną stawkę podatku od towarów i usług (§ 2 ust. 3 rozporządzenia).

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca A. G., zarzucając:

1) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie błędnej, sprzecznej z zasadami doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania oceny dowodów w postaci:

a) zeznań świadka S. S. (1), w zakresie, w jakim Sąd przyznał walor wiarygodności jego zeznaniom co do niezatrudnienia A. G. w okresie od 1 czerwca 2006 r. do 1 listopada 2006 r.,

b) umowy o pracę przedłożonej przez A. G. do akt sprawy, w zakresie, w jakim Sąd I instancji uznał, iż brak podpisu pracownika osłabia moc dowodową tego dokumentu,

co miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, skutkując ustaleniem nieosiągnięcia przez ubezpieczonego A. G. okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego dla przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy;

2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd z urzędu dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w postaci faktur VAT wystawionych przez S. S. (1) Usługi (...) na rzecz przedsiębiorców (...) Sp. z o.o. i O. M. G., podczas gdy nie stanowiłoby to nadmiernej ingerencji Sądu w postępowanie dowodowe, dokumenty te zostały przedłożone przez świadka R. G. z inicjatywy Sądu i przeprowadzenie z nich dowodu nie wymagałoby podjęcia przez Sąd dodatkowych czynności, a nadto ich dopuszczenie było celowe z uwagi na istotne okoliczności wynikające z treści dokumentów i szczególną specyfikę postępowania odrębnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych;

3) sprzeczność istotnych ustaleń stanu faktycznego z treścią zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności z zeznaniami ubezpieczonego A. G., świadka R. G. i fakturami VAT wystawionymi przez S. S. (1) Usługi (...) na przedsiębiorców (...) Sp. z o.o. i O. M. G., polegającą na błędnym przyjęciu, że A. G. nie pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę przez S. S. (1) w okresie od 1 czerwca 2006 r. do 1 listopada 2006 r.;

4) naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., polegające na nieuzasadnionym oddaleniu wniosku pełnomocnika ubezpieczonego o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Toruniu Wydział IV Pracy Ubezpieczeń Społecznych pod sygn. akt IV U 1546/14 w sprawie z odwołania A. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 3 stycznia 2014 r., stwierdzającej, że A. G. jako pracownik u płatnika składek S. S. (1) nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 czerwca 2006 r. do 1 listopada 2006 r., podczas gdy przedmiot tego postępowania stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy z odwołania ubezpieczonego A. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 29 maja 2013 r., a Sąd jest związany treścią wskazanego rozstrzygnięcia organu rentowego.

Skarżący wniósł o przeprowadzenie przez Sąd II instancji dowodu z dokumentów znajdujących w aktach sprawy w postaci faktur VAT wystawionych przez S. S. (1) Usługi (...) na przedsiębiorców (...) Sp. z o.o. i O. M. G., na okoliczność przyjętego sposobu rozliczeń R. G. i S. S. (1), niewiarygodności zeznań S. S. (1) w tym zakresie.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez zmianę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznanie ubezpieczonemu A. G. renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 19 kwietnia 2013 r.; ewentualnie o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Toruniu pod sygn. akt IV U 1546/14 w sprawie z odwołania A. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 stycznia 2014 r.

W uzasadnieniu skarżący umotywował podniesione zarzuty.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie zawiera zarzutów skutkujących zmianą bądź uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

Zgodnie z przepisem art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, j.t., dalej: „ustawa emerytalna”), renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który jest niezdolny do pracy (pkt 1), ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (pkt 2) oraz jego niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w ust. 1 pkt 3 cytowanego artykułu, bądź nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów (pkt 3).

W myśl ust. 2, przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Art. 58 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi natomiast, iż warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Zgodnie z ust. 2 art. 58 ustawy, okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego

dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Spór – również na etapie apelacji – sprowadzał się jedynie do tego czy ubezpieczony spełnił przesłankę stażu ubezpieczeniowego stosownie do art. 57 ust 1 pkt 2 w związku z art. 58 ust 1 pkt 5 ustawy emerytalnej. Poza sporem było bowiem, iż A. G. jest częściowo, okresowo niezdolny do pracy od 19.04.2013r. (stwierdził to lekarz orzecznik, a ubezpieczony nie wniósł od tego orzeczenia sprzeciwu), zatem niezdolność do pracy powstała w okresie 18 miesięcy od upływu ostatniego okresu ubezpieczenia (obejmującego okres do 31.12.2011r.), a jego staż ubezpieczeniowy w dacie złożenia wniosku o rentę i w dacie powstania niezdolności wynosi 20 lat 9 miesięcy 8 dni okresów składkowych i 2 lata 8 miesięcy 6 dni okresów nieskładkowych.

W świetle okoliczności niespornych, nie budzi wątpliwości prawidłowość konstatacji Sądu I instancji, iż ubezpieczony nie spełnił warunków określonych w art. 58 ust 4, co oznacza iż aby udowodnić, iż nabył prawo do renty musiał wykazać, że – stosownie do art. 58 ust 2 w związku z 1 pkt 5 ustawy emerytalnej - w dziesięcioleciu: od 19.04.2003r. do 18.04.2013r. (przed datą powstania niezdolności), bądź w dziesięcioleciu od 27.03.2003r. do 26.03.2013r. (przed datą złożenia wniosku o rentę) osiągnął okres składkowy i nieskładkowy co najmniej 5 lat. Skarżący nie udowodnił powyższej przesłanki, bowiem jego staż ubezpieczeniowy w dziesięcioleciu poprzedzającym datę złożenia wniosku i powstania niezdolności wyniósł 4 lata 7 miesięcy.

Sąd Apelacyjny uzupełnił materiał dowodowy na podstawie art. 382 kpc, i ustalił iż prawomocnym wyrokiem z dnia 1.10.2015 r., w sprawie IV U 1546/14, Sąd Okręgowy w Toruniu oddalił odwołanie A. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z dnia 3.01.2014 r., którą organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. jako pracownik S. S. (1). Powyższy wyrok uprawomocnił się 28.11.2015r. wobec niezaskarżenia go przez żadną ze stron. Podkreślić należy, iż w postępowaniu wyjaśniającym przed organem, jak i odwoławczym przed Sądem Okręgowym przedmiotem sporu było, czy ubezpieczony w ww. okresie był pracownikiem S. S. (1), a w konsekwencji czy podlegał z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym (dokumentacja w aktach IV U 1546/14 – wyrok k. 118, decyzja k. 8-9, odwołanie i odpowiedź na odwołanie 11, 12-13).

Zgodnie ze wskazaną w art. 365 § 1 k.p.c. zasadą prawomocności materialnej, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Moc wiążąca orzeczenia merytorycznego oznacza, iż w kolejnym postępowaniu, w którym pojawiła się konkretna kwestia, nie podlega ona już ponownemu badaniu, innymi słowy – przesądzenie we wcześniejszym wyroku kwestii o charakterze prejudycjalnym oznacza, że w procesie późniejszym kwestia ta nie może być już w ogóle badana (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011r., I PK 193/10, LEX nr 852766; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2002r., V CKN 1110/00, LEX nr 74492). O prejudycjalnej naturze prawomocnego wyroku dla innego postępowania można przy tym mówić nie tylko w przypadku, gdy w postępowaniu występują te same strony albo osoby objęte rozszerzoną prawomocnością orzeczenia, ale również wtedy, gdy pomiędzy prawomocnym orzeczeniem oraz toczącą się sprawą zachodzi szczególny związek polegający na tym, że prawomocne orzeczenie oddziałuje na rozstrzygnięcie toczącej się sprawy (J. Rodziewicz, Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym, Gdańsk 2000, s. 95).

Wobec powyższego, skoro Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. IV U 1546/14 przesądził prawomocnie, iż A. G. w okresie od 1.06.2006 r. do 1.11.2006 r. nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia pracowniczego w Zakładzie Usług (...), to w niniejszym postępowaniu kwestia ta nie mogła już w ogóle być badana, co skutkowało pominięciem wniosku dowodowego zgłoszonego w apelacji (art. 217 § 3 kpc). Zbędnym było również uzupełnianie materiału dowodowego – o przesłuchania świadka S. S. (1) oraz ubezpieczonego.

Konsekwentnie - nieskuteczne musiały okazać się również zarzuty apelacji dotyczące uchybień w zakresie sposobu gromadzenia i oceny materiału dowodowego oraz wadliwości ustaleń faktycznych, a skutkujące – w ocenie apelującego - przyjęciem, iż ubezpieczony nie pozostawał w stosunku pracy od 01.06.2006r. do 01.11.2006r. ze S. S. (1). Niezależnie

od powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy wyjaśnił w toku przeprowadzonego postępowania wszystkie istotne okoliczności mające wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy. Przeprowadził także wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy postępowanie dowodowe, które ocenił zgodnie z treścią art. 233 § 1 k.p.c., nie przekraczając granic swobodnej oceny dowodów, zakreślonych wyżej wskazanym przepisem.

Wobec prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy sygn. IV U 1546/14 Sadu Okręgowego w Toruniu bezprzedmiotowy okazał się również wniosek apelującego o zawieszenie niniejszego postępowania. W konsekwencji Sąd II instancji powyższego wniosku nie uwzględnił.

Reasumując zaskarżony wyrok odpowiada prawu, bowiem wobec niewykazania przez skarżącego wymaganego stażu ubezpieczeniowego w dziesięcioleciu poprzedzającym datę powstania niezdolności i datę złożenia wniosku o rentę, brak było podstaw do przyznania mu renty z tytułu niezdolności do pracy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, jak w sentencji.

SSA Alicja Podlewska SSA Maciej Piankowski SSA Aleksandra Urban